

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מורנו ורבנו הגאון ר' עובדיה יוסף בן ג'ורג'יה

בס"ד גיליון: 1162

הדלקת הנר: 19:18 צאת השבת: 20:24 רבינו תם: 21:08 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: והיה מספר (הושע ב).

אוֹצְרוֹת הַפָּרָשָׁה

פרשת "במדבר"

"כל יצא צבא" [א, ג].

ניגש אלינו אדם צעיר, שיש לו כבר נכדים רבים, והתברך בשפע כלכלי, וסיפר בצער רב שבמשך ימי חייו עשה עבירות רבות, עד כדי כך שהוא אינו יודע כיצד יוכל אי-פעם לכפר עליהן. הוא ביקש שנייעץ לו מה לעשות. נקל להבין את הרגשתו המסואבת של אדם כזה, המכיר את האמת, ויודע שהמעשים שעשה לא היו צריכים להיעשות. לאחר שפירט בפניי חלק מהדברים התברר שאכן יש לו ברשימה גם עבירות גדולות רח"ל, ועכשיו כשהוא מתבגר ו'חושב על החיים', העבירות הללו מציקות לו מאוד. אדם זה רוצה לעשות תשובה, אבל בגלל חומר העבירות הוא אינו יודע מה עליו לעשות, במה להתחיל ועל מה להתמקד.

אדם זה התברך, כאמור, בפרנסה טובה, ונחשב כבעל-אמצעים. יעצנו לו שישתמש בכספו שניתן לו על ידי השי"ת, וייקח את אחד מנכדיו, או כמה מהם, ויגדל אותם לתורה, וידאג לקרבם אל גדולי התורה, כדי שילמדו מהם את דרך האמת. הנכד הזה, אמרנו לו, והמעשים הטובים שיעשה בזכותך, יכפרו עליך ועל מעשיך!

וסיפרנו לו **מעשה**, שסופר על ידי הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל, רבה הנערץ של קוממיות, ומובא בספר 'זכרונם לברכה'. אל האדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר היו מגיעים בחורים בגיל גיוס, שחששו מאוד מהגיוס לצבא הפולני, וביקשו ממנו שיברך אותם שלא יצטרכו להתגייס. לאחד הבחורים מן העיר ביאלה, הורה הרבי שאם ברצונו להשתחרר מן הצבא, הוא מציע לו ללמוד סדר טהרות בעיון.

הבחור ציית להוראה, וקיים את דברי האדמו"ר, והחל ללמוד טהרות. למרות זאת גוייס הבחור לצבא, אבל בהיותו חסיד אמיתי, האמין באמונה שלימה בעצתו ובברכתו של הרבי, והמשיך לעסוק במשניות טהרות בעיון. כבר בימים הראשונים לגיוסו, מצא הבחור חן בעיני המפקדים, ואחד הגנרלים מינה אותו למזכירו האישי. בלילות, בתום עבודתו בלשכת המפקד, המשיך הבחור להגות בלימודו, כמצוות הרבי.

פעם, בעת שעסק בלימוד המשניות, נכנס המפקד לחדרו של הבחור, ותפס אותו 'על חס' באמצע הלימוד. הבחור היה בטוח שהגיע סופו... להיתפס בלימוד משניות, ועוד על ידי הגנרל בעצמו?! – הלא אין 'עוון פלילי' גדול מזה! אבל הגנרל הרגיע את הבחור, ואמר לו, כמלחיש-סוד: אל תיבהל, גם אני יהודי כמון, וכיוון שאני רואה שאתה לומד משניות טהרות, אגלה לך שכשלמדתי בפעם האחרונה את המשניות הללו, נשארתי בקושיה, וברצוני שתבאר לי את הדברים...

הבחור לא האמין למשמע אוזניו, אבל משראה שהגנרל מדבר ברצינות, האזין לקושייתו, ואף ביאר לו את המשנה בטוב טעם ודעת. הגנרל התעניין מאיזו עיר הגיע הבחור, ומשמע שמוצאו מהעיר ביאלה, המשיך להתעניין בשמות הוריו והורי-הוריו. כששמע את שמו של הסבא, התכרכמו פניו, והוא פנה ואמר לבחור: אתה יודע מה עשה לי סבא שלך? – אני הייתי בחור יתום, וכשהסבא שלך שמע שמתכווננים לגייס את אחד מנכדיו לצבא, פעל אצל הממונים שישלחו אותי במקומו, וכך יוצא שכל מה שאני נמצא כאן בצבא, במקום הנידח הזה, זה בגללו! אם הייתי רוצה, הייתי נוקם בך עכשיו את נקמתי, אבל כיוון שהסברת לי כל כך יפה את דברי המשנה, הנני מודיע שאני מוחל לסבא שלך על חטאו במחילה גמורה, ואתה – משוחרר לגמרי מן הצבא, ברגע זה.

עכשיו הבין הבחור מדוע אמר לו הרבי מאלכסנדר שילמד משניות טהרות. כשחזר הבחור אל הרבי, אמר לו האדמו"ר – 'כל מה שלמדת טהרות, וכל הליכתך לצבא, היה כדי שתשמע מפיו שהוא מוחל לסבך בלב שלם'... תלמד מכאן, אמרתי ליהודי שהגיע אליי וסיפר על חטאיו, שלפעמים הנכדים מכפרים על חטאי הסבא... לכן תעשה כעצתי הנ"ל ותגדל את נכדיך לתורה (ברכי נפשי).

"ויתילדו על משפחותם לבית אבותם" [א, יח].

ילדים מושפעים במידה רבה מהערכים או מחוסר-הערכים, החשובים בעיני הוריהם. אם האבא מעריך שחקני כדורגל, יש לבן סיכויים רבים להיות מאמן או שחקן כדורגל. אם האבא מתפעל מפוליטיקאים, וראשו ורובו במאמרי העיתונים – יתכן מאוד שהבן יצא פוליטיקאי קטן. להבדיל, אם בעיני האב ישנה חשיבות גדולה ביותר ללימוד התורה, והוא מקדיש את עתותיו ללימוד התורה לשמה – יש סיכויים רבים שהבן יהיה מאוהבי התורה ומעמליה.

אל רבנו ה"בן איש חי" זצ"ל הגיע אבא עיראקי, המום ומזועזע. הוא סיפר לרב, שכאשר הגיע לביתו ראה את בנו אוכל לחם בלי לטול ידיים. האב התרגז מאוד, לקח מקל שהיה תלוי על מסמר בקיר, ובא להכות את בנו. הבן זז הצידה, והמקל פגע בידו של האב ופצע אותו פציעה קשה.

תהא האב באזני רבי יוסף חיים: "אני לא מבין מה קורה כאן. אני בא לחנך את הבן שלי, והיד שלי נפגעת פגיעה קשה?"

אמר לו ה"בן איש חי": "האם אתה עצמך נזהר תמיד בנטילת ידיים? מניין למד הבן שלך לזלזל בנטילת ידיים?" חפו פניו של האב, והודה: "אכן, לפני שבוע אכלתי בלי נטילת ידיים, וצדק יש בכך שהיכה המקל על ידי ולא על יד בני".

לרפואת יוסף בן תמר הי"ו, יוסף בן זולכיה הי"ו, אמיר בן דורית הי"ו, מרדכי בן שרה הי"ו, דניאל בן רותם הי"ו, מיכל אפרת בת דיאנה הי"ו, נדב חיים בן אירית הי"ו.

אדם הגיע אל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל בבני ברק, ואמר לו: "רבי אני לא יודע מה קורה לבת שלי. היא ילדה קטנה, רק בת שלוש, ויש לה לאחרונה הרגל מוזר ומטריד – היא לוקחת שרוך של נעליים, וקושרת אותו סביב ידה, ואחר כך מתירה, ושוב קושרת ומתירה, פעמים רבות בכל יום, יעצו לי לקחת אותה לפסיכולוג, כי יתכן שמדובר בבעיה רגשית קשה, או אפילו בבעיה נפשית. מה מייצץ לי הרב לעשות?"

"לא צריך פסיכולוג", השיב לו הרב שטיינמן, "רק תפסיק להניח תפילין בבית, ותתחיל להתפלל בבית הכנסת... הילדה רואה אותך מניח תפילין בבית, והיא פשוט עושה כמוך".

הגמרא אומרת: "שורת דינוקא בשוקא דאבוה או דאימיה" – מה שהתינוק מדבר בשוק, מאביו או מאמו שמע. זהו "ויתילדו על משפחותם", הילד רואה את מעשי הוריו, שומע את דיבוריהם, וחש מה חשוב ומה בזוי בעיניהם, וכל זה משפיע עליו השפעה גדולה ורבה (דורש ציון).

"ולא יגעו אל הקודש" (ד, טו).

השאלה המצערת שלפנינו הגיעה אל שלחנו של מורנו ורבנו הגאון רבי יצחק זילברשטין שליט"א מאת גבאי אחת הקהלות החשובות באירופה. וכך ספר האיש: בפעם בקר מקדמת נכנסנו לבית הכנסת, והידעזענו לנכח המראה שנגלה למול עינינו: ספרי התורה היו משלכים לארץ בבזיון נורא! לדאבון לב, באותו לילה פוצו לבית הכנסת פורעים רשעים, שברו את דלתות ארון הקודש, הוציאו את ספרי התורה והשליכו לארץ. מובן שכלנו נתקפנו בחיל ורעדה וחשנו צער עמוק לנכח חילול הקודש. הזקנתי לאלתר את המשטרה בתקנה שתצליח לאתר את הפושעים. חוקר המשטרה הראשי הורה לי באופן נחרץ: "פדי שהחקירה תהיה אפקטיבית, אנו דורשים מכם שלא להזיז מאומה עד שנגיע לזירה ונבדק אילו סימנים השאירו אחריהם הצוררים! כל נגיעה בספרי התורה, ולו הקלה ביותר – תשבשש את מהלך החקירה שלנו".

הסתפקו המתפללים: האם מתר לנו להשאיר את ספרי התורה מנחים בבזיון כל כך גדול, משום שהדבר עשוי לסיע בגלוי זהותם של אנשי הקהל ובתפישתם, או שמא עלינו להרים מיד את ספרי התורה מהרצפה ולהניחם בארון הקודש בכבוד?...

תשובה

השיב מורנו ורבנו שליט"א: נפסק בשלחן ערוך (יו"ד סי' רפ"ב ס"ג), שאם אדם רוכב על חמור ואוחז בידיו בספר תורה, ולפתע הוא מבחין שמתקרבים לעברו נכרים עוזנים העלולים לגנב את הספר תורה ולבזותו – מתר לו להניח את הספר תורה על החמור ולישב עליו כדי להסתיר מעיני הנכרים.

ואם למדנו שמתר לישב על ספר תורה כדי לשמר עליו ועל כבודו, כל שכן שבעינינו מתר לנהג ב"ש וב"ש ואל תעשה, ולהפנה מהרמת ספרי התורה, שהרי אם בני הקהל לא יתפסו, קים חשש שהם ימשיכו לבזות עוד ספרי תורה ובתי כנסיות, כך שקיימת מצוה משום כבוד ספרי התורה לתפס אותם ולהענישם כראוי. וממילא, אם הנוכחים משאירים את ספרי התורה על הרצפה כדי לאפשר את תהליך זה הפורעים, אין הדבר נחשב לבזיון לספרי התורה, כי הוא נעשה לכבודם ושמיירתם (וראה "אגרות משה" יור"ד סי' ק"נ בשאלה הרביעית). טעם נוסף להתיר לנהג ב"ש וב"ש ואל תעשה הוא משום שקים חשש שהצוררים הקלו יפגעו ח"ו בגנשם של יהודים, ואם כן מדבר בספק פקוה נפש.

לסיום: המתפללים לא גרימו את ספרי התורה וינתינו לבצוע חקירת המשטרה. עם זאת, עליהם לבכות ולקונן פאבלים וזוהרים, שהרי קדשי ה' יתברך, שהם ספרי התורה, מטלים בבזיון נורא. וראוי לאדם בריא שהתענית לא תזיק לו, להתענות על כך (אחת שאלת).

"והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר" [מתוך ההפטרה].

הקב"ה מבטיח לאברהם אבינו: "ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה". כעבור זמן הקב"ה מורה לו לצאת החוצה ואומר לו: "הבט נא השמימה וספור הכוכבים, אם תוכל לספור אותם, ויאמר לו כה יהיה זרעך".

אומרים חז"ל: "אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים. כשהן יורדין – יורדין עד עפר, וכשהן עולין – עולין עד לכוכבים". כוכבים ועפר – לכל אחד מהם יש מעלה וחסרון. הכוכבים יש להם מעלה – הם גבוהים ונישאים ברקיע, אבל מצד שני הם בודדים, כל כוכב נבדל ונפרד לעצמו. לעומת זאת העפר, הוא שפל בארץ, אבל מצד שני גרגרי החול צמודים ודבוקים זה לזה. לעם ישראל יש את שתי המעלות גם יחד: הם נישאים ורומי מעלה, ובד בבד הם דבוקים יחד וערבים זה לזה. ואם יש ביניהם פרוד, מה עושה הקב"ה? משפילים ומייסרים ח"ו, ובעת צרה הם שבים ומתאחדים ונעשים כאגודה אחת.

בהגדה של פסח אומרים את הפסוק נביא: "רבה כצמח השדה נתתיך ותרבי ותגדלי".

עם ישראל משול לצמח השדה. טבע הצמחים, שכדי להשיב את צמיחתם – מקצצים וגוזזים אותם. אומות העולם מקצצות ופוגעות בעם ישראל. אומר הנביא: אל דאגה, "רבה כצמח השדה נתתיך – ותרבי ותגדלי". מה שאויבים גוזזים בכם יהיה טובה, אתם תרבו ותגדלו עוד ועוד. כמו שהיה במצרים – "כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ".

הכתוב אומר: "כי עליו הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טיבחה". דרשו על כך חז"ל שעם ישראל כמוהו כמו הצאן:

הכלבה ממליטה בבת אחת גורים רבים. בדרך הטבע היה העולם צריך להתמלא כלבים... אך למעשה, הכלבים מתמעטים. כך גם בעלי חיים אחרים, לא זו בלבד שלא התרבו, חלקם אף נכחדו מן העולם לגמרי.

לעומת זאת, הכבשה מעמידה ולד אחד בלבד, ולא עוד אלא שבזמן שבת המקדש היה קיים היו ישראל מביאים כבשים לקרבן, וכמו כן בשרם נאכל על ידי בני האדם. אם כן, בדרך הטבע היו הכבשים צריכים להתמעט ולהתכלות, אך למעשה הם מתרבים והולכים. מדוע? כי כך טבע הקב"ה בטבע הבריאה, כל דבר שפוגעים בו – משביחים ומרבים אותו.

נמשלו ישראל לשה – "שה פזורה ישראל". זה הכלל: ככל שיפגעו בישראל, ככל שירדפו אותם, ככל שייסרו אותם ויצרו להם – הם יתחזקו, יגדלו ויתרבו עוד ועוד.

לכן נמשלו ישראל לכוכבים. בשעות היום הכוכבים אינם נראים, אור השמש מסתיר את אורם. מתי אורם מתגלה? בלילה. דווקא מתוך החושך והאפלה – הם מתגלים ומאירים.

כך ישראל. דווקא מתוך חשכת הגלות, מתוך השיעבוד שמשעבדים אותם האומות – אורם של ישראל יפציע ויזרח.

על כך ממשיך הנביא לאומות העולם: "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חיי". כסבורים אתם שיש בכוחכם לפגוע בישראל? לא! אדרבה, הצרות והרדיפות שאתם מצרים ורודפים את ישראל רק מחזקות ומעצימות אותם ואני מקרבם ומאמצם אלי (דורש ציון).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלה ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן כאדה ז"ל, לע"נ יוסף בן ויקטוריה ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרהנג ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנו ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ ענת בת אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ לי כהן בת פולין ז"ל, לע"נ משה בן רינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com